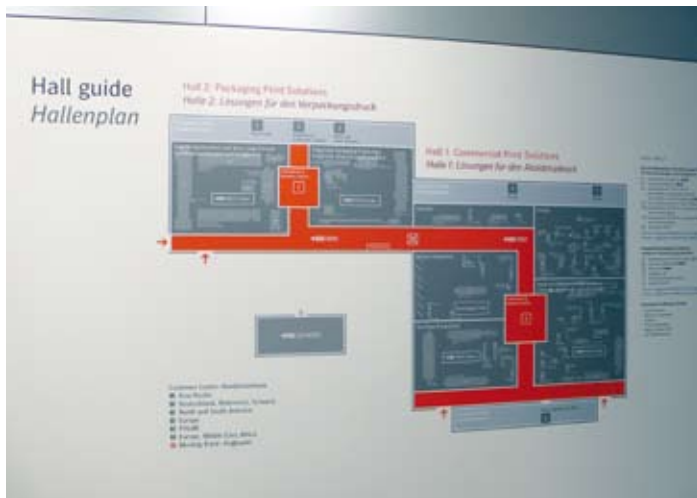

Maczó Péter

Nagyon kell rohannunk ahhoz, hogy ugyanott legyünk.

LEWIS CARROLL
ALICE CSODAORSZÁGBAN

Az életben való eligazodáshoz az embereknek, akár az állatoknak, tájékozódniuk kell. Némely élőlény különleges képességeket fejlesztett ki. Tudjuk, hogy például a macskák remekül hallanak, a kutyák szaglása kiváló, a méhek az ultraviola fényt is látják, a de-nevérek pedig számunkra

A jó információs rendszer a parkolótól a konkrét helyszínéig vezeti a kiállítások látogatóit. (bal oldal) Az ember – mióta ember – vízszintes irányban mozog. Ez a természetes. Látásunk is a horizonthoz alkalmazkodott.

érzékeltlenül magas frekvenciájú ultrahangot bocsátanak ki és a tereptárgyak hangvisszaverődéséből tökéletesen eligazodnak a sötétben. Mi mások vagyunk... Nos, az embereknek megadott a tájékozódáshoz szükséges eszközök kifejlesztésének képessége. Elégedjünk meg ennyivel. Amit ma infodesignként emlegetünk, az egy új kifejezés. Nem mintha korábban nem lettek volna jelei és eszközök, erre különféle példákat sorolhatnánk, akár az időszámítás kezdetéig visszamenően. De bizonyos, hogy akkor még nem volt annyira fontos, mint korunkban. Most már természetes, sőt nagyon is szükséges, bizonyos helyzetekben pedig elkerülhetetlenül kötelező. Mindennapjainkban

A téli erdőn talán a legkönnyebb eltévedni. A természetbeni tájékozódás általános szabályai: Az iránytűt a zsebben, és ne hátizsákban hordjuk. Állandóan figyeljünk az iránytű kitéréseire, mert tizednyi eltérésekből lesznek a kilo-

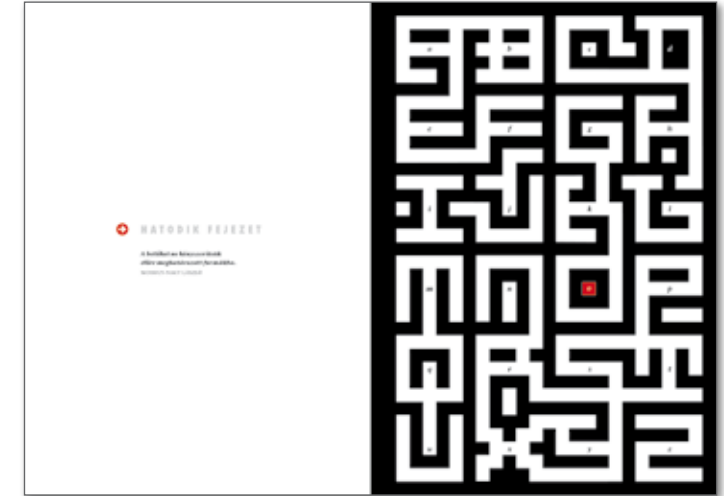
méterek. Még mielőtt eltévednénk, vegyük elő a térképet, mert fontos, hogy a térkép és a táj látványát rendszeresen egybevessük. A térképek az ókortól fogva az emberiség legfontosabb tájékozódást segítő infografikai eszközei.

számos jelzés, felirat segít útjainkon eligazodni. A legközségesebbek – egyben szűkszerűen a legérthetőbbek – ezek közül a közúti forgalom nemzetközi szabályokban rögzített jelzései. A fogalom nem csak nálunk, idegen nyelveken is az elmúlt években honosodott meg. Német elnevezéseit (Wegweiser, Orientierungssystem, Signaletik, vagy Leitsystem) még nem találjuk a szótárakban és az angol kifejezések is kissé hiányosak.

Életünkben más és más szerepe van a térnek. Az infografikai tér lehet üres és zsúfolt. Megtervezése a befogadás célja és a funkció szerint is széles határok között változhat. Egy kiállítás esetén a tágasság más értelmet nyer, mint egy híres áru-

ház (Lafayette) esetén, vagy forgalmi környezetben a nagyváros bonyolult úthálózatában. Mások a mozgás viszonylatai, más a sebesség és az időtényező. Az információk szintje, jellege és minősége az adott helyzethez igazodik.

Vajon miért van az, hogy szinte minden esetben a dolgok megértéséhez az etimológiát és a nyelvészetet hívjuk segítségül? Mintha a verbalításban lennének a gyökerek...

Akkor is, amikor a látványról, vagyis inkább designról és tervezésről van szó.

Könnyű dolgom van tehát – mondhatnák –, hiszen egy új diszciplína meghatározása a szerzőtől függ! Nem egészen. És nem kizárólag. Például az angol értelmezésben az infodesign alatt – a magyarban is ez a kifejezés honosodott meg – a közúti, rendészeti és forgalmi jelzéseket alig tárgyalják, mondván, ezek nemzetközi szabványok. Pedig mégis... A közúti jelzések összehangolására Európa most próbál egységes formanyelvet kialakítani. Hogy csak az egyik legalapvetőbbre utaljunk, a nyíl a legelterjedtebb jel az infodesignban!

A látványt nem, de a végeredmény hasznosságát, tehát az infodesign használatosságát befolyásoló fontos tényező még a tömeg mint mennyiség és az idő mint változó: Egy

A kör a teljesség jele, sokértelmű szimbólum, az információs grafika is gyakran használja. Itt az aquinumi amfiteátrumot jelöli a múzeum stílusos, szép kerámiatérképén.

A leggyakoribb információ, amely bennünket (és országunkat) azonosíthat, az a gépjárművek rendszám-táblája. A határokon ellenőrzés nélkül jutunk át, ám bármely gond esetén néhány betű és szám kombinációjával jelölt gépkocsink a nemzetközi nyilvántartásokon keresztül előkereshető. A rendszám-tábla szerepe az infodesignban tehát nem az útmutatás!

Az egész ember minden részletében információs jellé vált. Miként a közmondásainkban és a közhelyeinkben, úgy fordul elő – klisészerűen – a vizuális ábrázolásokban kezünk és lábunk, szemünk, szánk, orrunk, (egyéb testrészeket nem is említve). Ezek az ábrázolások már az infodesign piktogramjaihoz vezetnek.

A számok alkalmazása egy jól ismert gyermekjátékban az útvonal (ugróiskola) jelzéseiként hasonlósok az életben látható házzám-záshoz. Hogy miért épp kilenc? Ez az alkotó buzzgalmáról árulkodik.

TOMKA ESZTER FOTÓJA

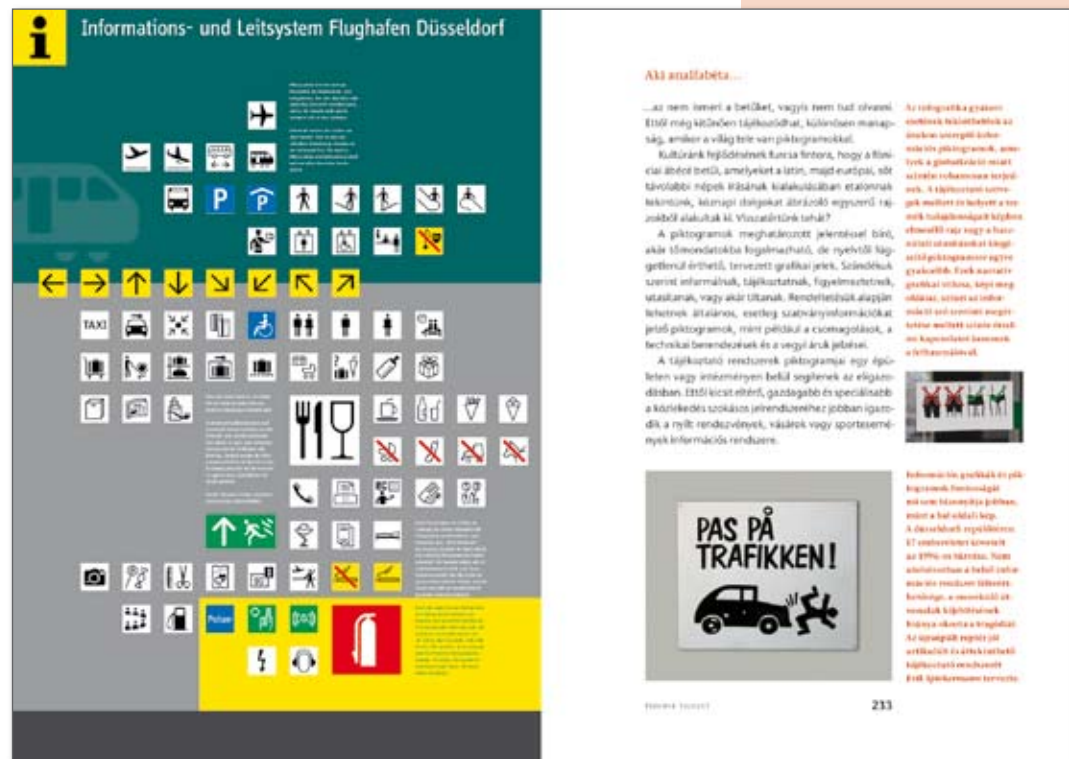
A KÖNYV A SCOLAR KIADÓNÁL JELENT MEG KEMÉNY KÖTÉSBEN, TOKKAL. 328 OLDAL, 630 FOTÓ ÉS GRAFIKA. MEGVÁSÁROLHATÓ: WWW.SCOLAR.HU

Tokió helyszíne a modern olimpiák világában nyilvánvalóvá tette, hogy egy olyan univerzális, vizuális nyelvre van szükség, amely a heterogén nemzetközi közönségnek származástól, kultúrától és nyelvtől függetlenül közérthető, és információs eszközként – az írás helyett is – működik. A japán tervezők az Otto Neurath alapította Bécsi Iskola isotype-tanulmányait és Moholy-Nagy László meg Kepes György kísérleteit követték. Munkájuk a továbbiakban bázisként ajánlott.

Az információs grafikák és piktoqramok fontosságát mi sem bizonyíthatja jobban, mint a düsseldorfi repülőtérén 17 emberéletet követelő 1996-os tűzvész. Nem utolsósorban a belső információs rendszer félreérthetősége, a menekülő útvonalak kijelölésének hiánya okozta a tragédiát. Az újrapépült reptér jól artikulált és áttekinthető tájékoztató rendszerét Erik Spiekermann tervezte. Lent, a baloldali képen látható.

Az információs grafikák és piktoqramok fontosságát mi sem bizonyíthatja jobban, mint a düsseldorfi repülőtérén 17 emberéletet követelő 1996-os tűzvész. Nem utolsósorban a belső információs rendszer félreérthetősége, a menekülő útvonalak kijelölésének hiánya okozta a tragédiát. Az újrapépült reptér jól artikulált és áttekinthető tájékoztató rendszerét Erik Spiekermann tervezte. Lent, a baloldali képen látható.

sportrendezvény, egy koncert sok tízezres nézőszáma különös felelősséget ró azokra, akik az események helyszínének tájékoztató rendszerét (valószínűleg nem csak egyetlen alkalomra) megtervezik és kidolgozzák.

Hasonlóan fontos lehet az idő, mint tényező: gondoljunk a pályaudvarok és repülőterek – percre kiszámított – világára, ahol a helyes utat, ráadásul egyre gyakrabban, idegen nyelvterületen, egy számunkra addig ismeretlen világban kell megtalálnunk. Aki eltéved, gyakran körbejár, ahogy magam is tettem az infodesignról szóló kötetben. Oldalpárjaiból és szövegeiből válogattam ízelítőt. Remélem, felkeltetem érdeklődésüket a könyv iránt. Találkozzunk egy meetingpointnál!

Az arculat leglényegesebb eleme a logó. Épített környezetünkben a cégjelzés tájékoztató és reklámozó egyszerre. A felirat helyének kivitelezése arányosan és harmonikus igazodjon a környezetéhez.

